

Uvodnik povodom prvog broja

SDA Hrvatske je u vrijeme najžešće agresije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu izdavala vlastiti bilten u kojem iznosila vlastita stajališta i prenosila najvažnije događaje iz domaćeg i inozemnog tiska. Prošlo je dugo vremena od tih teških ali i veličanstvenih dana. Danas uz SDA Hrvatske djeluju brojne bošnjačke udruge i vijeća i predstavnici bošnjačke manjine u gotovo svim većim mjestima u Hrvatskoj. Dio tih udruga izdaje vlastite tiskovine koje, uz časne izuzetke, samo fragmentarno prate rad naše stranke. I ne samo to. Nisu rijetki primjeri pisanja o nama i našem radu koji, kod poštenog svijeta izazivaju mučninu i zgražanje. Nije rijedak slučaj da me ti dobri Bošnjani pitaju zašto ne odgovaramo i ne reagiramo na te pasjaluke. Naš odgovor bio je i ostao jednoznačan: «Ne treba odgovarati onima koji ne zaslužuju naše poštovanje». Mi trebamo raditi kako najbolje umijemo a rezultati koje postiže stranka u zadnjih pet godina zavrjeđuju svako poštovanje.

Koliko jučer djelovali smo samozatajno, a danas u svim izbornim nastupima nastupamo samostalno ili u koaliciji i sa najvećim strankama poput SDP-a, HDS-a ili pak IDS-a. Vrijeme odsutnosti naše stranke na izborima jest prošlost.

Stranka je na posljednjim izborima u koaliciji sa SDP-om, HSS-om i drugima dobila svojega vijećnika u Sisačko-moslavačkoj županiji. (dr. Hašim Smilatić). I u Istarskoj županiji je naš član dr. Ahmet Makota na listi IDS-a ušao u županijsku skupštinu. Premda nemamo svoje vijećnike u Primorsko-goranskoj županiji ostaje zabilježeno da je naša stranka bila koalicijski partner osam demokratskih stranaka koje su uvjerljivo pobijedile. MI smo, dakle, dio pobjedničke koalicije.

U mnogim gradovima i općinama SDA ima svoje izabrane predstavnike. Uz Pulu, Dubrovnik i Labin ističemo Vojnić, Cetingrad, Kršan, Drenovce itd. U jednoj općini – Gunji – SDA Hrvatske je uvjerljivo najjača stranka. Zahvaljujući tome stekli smo pravo na mjesto predsjednika općinske skupštine.

I vama dragim prijateljima naše stranke samo jedna poruka. Osnovani smo 20. lipnja 1990. godine u Zagrebu i nedostaje nam još malo vremena do punoljetnosti. Bili smo i ostali uz vas i sa vama.

Uz maksuz selam, Vaš Šemso Tanković

Iz sadržaja:

- Uvodnik
- Mehmed Džekić, Intervju BOŠNJACI, Net
- Prosvjed Dragutinu Lučiću, predsjedniku HND
- O autohtonosti Bošnjaka u Hrvatskoj

BILTEN STRANKE DEMOKRATSKE AKCIJE HRVATSKE

Godina: 2006. Br. 1.

Izdaje: Središnjica SDA Hrvatske

Adresa: 10000 Zagreb, Mandaličina 17

Odgovorna osoba: Šemso Tanković,

Urednica: Ajka Srebreniković

*Zemljo tisuci jetra na vjernost ti se kumem
od mora do Save od Drine do Une*

Jedna si jedina moja domovina

jedna si jedina Bosna i Hercegovina

Bog nek te sacuva za pokoljenja nova

zemljo mojih snova mojih pradjedova...

ZAPIS O ZEMLJI

(Mak Dizdar)

A pitao jednom tako jednoga vrli pitac neki:

A tko je ta šta je ta da prosiš

Gdje li je ta

Odakle je

Kuda je

Ta

Bosna

Rekti

A zapitan odgovor nijemu hitan tad dade:

Bosna da prosiš jedna zemlja imade

I posna, I bosa da prosiš

I kladna i gladna

I k tomu još

Da prosiš

Prkosna

Od

Sna

28. novembar 2005.
Mehmed DŽEKIĆ,

*predsjednik Sabora bošnjačkih
asocijacija Hrvatske (SABAH)*

ČINIT ĆEMO SVE DA BOSNA I HERCEGOVINA BUDE MODERNA EUROPSKA DRŽAVA

Razgovarao: Esad KRCIĆ

BOŠNJACI.net: Uvaženi gospodine Džekiću, sa malim zakašnjenjem upućujemo čestitke svima koji su dali doprinos za formiranje Sabora bošnjačkih asocijacija Hrvatske (SABAH), kao i vašem izboru za prvog predsjednika. Recite nam od kada je potekla ideja za formiranje jednog ovakvog bošnjačkog organizacionog oblika?

Mehmed DŽEKIĆ: Hvala lijepa na čestitkama. Najprije da kažem da u Republici Hrvatskoj djeluje niz bošnjačkih asocijacija, kao što su Bošnjačka nacionalna zajednica, Udruga Bošnjaka branitelja domovinskog rata

Hrvatske, Vijeće bošnjačke nacionalne manjine, politička stranka SDA Hrvatske, Kulturno društvo "Preporod", humanitarno društvo "Merhamet", 5-6 KUD-ova, Sportsko društvo Nur i dr. Sve ove asocijacije su odigrale veoma važnu i pozitivnu ulogu u novoj povijesti Hrvatske i BiH u zaštiti i afirmaciji vjere, nacije, kulture i običaja Bošnjaka.

U zadnje 2-3 godine javile su se ideje (sasvim opravdano) da se osnuje neki organizacioni oblik u kojem bi se mogle naći sve asocijacije kako bi na ravnopravnoj osnovi mogle doprinijeti učinkovitijem sustavu zaštite i razvoja vjerskih, nacionalnih, političkih i kulturnih prava Bošnjaka u Republici Hrvatskoj. Došlo je do formiranja inicijativnog odbora sa zadaćom organiziranja takvog organizacionog oblika i 27. 11. 2004. god. održana je osnivačka skupština SABAH-a. Usljedila je 08. 03. 2005. god. registracija SABA-

a kod nadležnog tijela državne uprave i SABAH kao pravna osoba djeluje od toga datuma.

Iz navedenog može se vidjeti da Islamska zajednica u Hrvatskoj nije članica SABAH-a iz razloga što ona nije samo vjerska zajednica Bošnjaka već svih vjernika islamske vjere, ali imamo veliku moralnu podršku IZ na svim razinama.

U operativnoj aktivnosti ekipa SABAH-a je sredinom rujna i krajem listopada obišla sve županije u Hrvatskoj gdje djeluju neke od naših asocijacija i na terenu smo dobili jasne informacije da je kod Bošnjaka u Hrvatskoj sazrela svijest i narasla jedna pozitivna kritična masa za jačim, organiziranim i složenijim oblikom i formom djelovanja i da je SABAH forma kroz koju sve asocijacije mogu artikulirati svoje i bošnjačke interese.

BOŠNJACI.net: Da li to znači da je formiranje SABAH-a olakšavajuća okolnost za Bošnjake koji žive u Hrvatskoj?

Mehmed DŽEKIĆ: Formiranje SABAH-a je sigurno olakšavajuća i prihvatljiva okolnost za Bošnjake u Hrvatskoj, jer to je mjesto i prostor da se udruže, okupe i na kvalitetan način formiraju, oblikuju i iznesu svoje prijedloge i mišljenja u zajedničkom interesu što učinkovitije zaštite i razvoja identiteta Bošnjaka na svim razinama državnog ustroja.

BOŠNJACI.net: Kratko je vrijeme od formiranja, ipak možete li nam reći koliko ste zadovoljni aktivnostima i uključivanjem u rad bošnjačkih intelektualaca?

Mehmed DŽEKIĆ: Za ovo kratko vrijeme u kojem djelujemo veoma smo zadovoljni uključivanjem i aktivnosti bošnjačkih intelektualaca. U ovom prostoru teško mi je poimenično nabrojati sva njihova imena.

Jedno od načela SABAH-a je otvorenost prema svim uzrastima i svim obrazovnim skupinama, jer to je garancija za perspektivu SABAH-a.

Naš cilj je vraćanje Bošnjaka u preambulu Ustava Republike Hrvatske

Formiranje SABAH-a je olakšavajuća okolnost za Bošnjake u Hrvatskoj
Formiranje SABAH-a je sigurno olakšavajuća i prihvatljiva okolnost za Bošnjake u Hrvatskoj, jer to je mjesto i prostor da se udruže, okupe i na kvalitetan način formiraju, oblikuju i iznesu svoje prijedloge i mišljenja u zajedničkom interesu što učinkovitije zaštite i razvoja identiteta Bošnjaka na svim razinama državnog ustroja.

Naš cilj je vraćanje Bošnjaka u preambulu Ustava RH
Što se tiče vraćanja Bošnjaka u preambulu Ustava Republike Hrvatske, to je jedan od naših ciljeva u kojem su sve asocijacije postigle apsolutni konsenzus. Stranka demokratske akcije Hrvatske je parlamentarna stranka i dala je potporu HDZ-u da formira državna tijela.

BOŠNJACI.net: Da li SABAH ima podršku od hrvatskih vlasti?

Mehmed DŽEKIĆ: Imamo podršku od vlasti Republike Hrvatske na svim nivoima za naše djelovanje; to smo i pismeno dobili. Sasvim sigurno i njime je stalo i važno da imaju kvalitetnog partnera s kojim mogu legalno i legitimno dogovarati manjinsku politiku koja je u Hrvatskoj veoma aktualna obzirom na ulazak Hrvatske u Europsku uniju.

BOŠNJACI.net: Da li će SABAH uspjeti vratiti Bošnjake u Ustav Republike Hrvatske?

Mehmed DŽEKIĆ: Što se tiče vraćanja Bošnjaka u preambulu Ustava Republike Hrvatske, to je jedan od naših ciljeva u kojem su sve asocijacije postigle apsolutni konsenzus. Stranka demokratske akcije Hrvatske je parlamentarna stranka i dala je potporu HDZ-u da formira državna tijela. Vlada - ne HDZ - je sa SDA Hrvatske potpisale ugovor u kojem se obavezuje de će kod prve izmjene Ustava unijeti u preambulu Ustava kao nacionalnost Bošnjake. Mi smo uvjereni de će doći do toga jer smo dobro organizirani i na tome našem cilju ustrajavamo.

BOŠNJACI.net: Koliko hrvatske vlasti poštjuju prava nacionalnih manjina?

Mehmed DŽEKIĆ: Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj je normativno definirano da sve nacionalne manjine imaju ista prava. Međutim, u konkretnoj praksi to

SABAH je glasilo kojeg će i po svojoj mjeri i svojoj želji kreirati i uređivati Bošnjaci i mi se sami u Hrvatskoj kao Bošnjaci dovoljno ne pozajemo, ne izmenjujemo ni loša ni dobra iskustva, nismo imali prostora i mesta gdje bismo do kraja javno iskristalizirali i oblikovali odredene ideje i programe, ali s ovim i ovakvim listom smo u potpunosti izgradili takve pretpostavke, pogotovo što je prva osoba lista gosp. Ibrahim Kajan, profil koji garantira kvalitetu u svim segmentima.

da bi neki oblik i forma o zaštititi nas Bošnjaka u Hrvatskoj između dviju država morao biti. To će biti jedan od predmeta razgovora s predstvincima vlasti BiH. Nedostatak ugovora se osjeća i kod financiranja naših programa i aktivnosti od strane

Vladina Savjeta za nacionalne manjine u Hrvatskoj. Po brojnosti mi smo druga nacionalna manjina a po finansijskoj potpori od državnih tijela smo trinaesti (prema podacima za 2004. god.).

Nismo zadovoljni sa pomoći tijela vlasti matične domovine BiH

BOŠNJACI.net: Koliko inače ima Bošnjaka u Hrvatskoj i gdje su najviše naseljeni?

Mehmed DŽEKIĆ:

Bošnjaci se u rezultatima popisa iskazuju u dvije zasebne skupine i to kao Bošnjaci 20.775 i kao Muslimani 19.677 sveukupno 40.432 pripadnika bosanskog naroda ili 0,91% što je manje nego u popisu iz 1991. god. Bošnjaci su najviše naseljeni u većim urbanim sredinama u Hrvatskoj i to u Zagrebu, Rijeci, Dubrovniku, Sisku, Puli, Labinu, Gunji i dr.

Ne funkcioniра zakon o nacionalnim manjinama

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj je normativno definirano da sve nacionalne manjine imaju ista prava. Međutim u konkretnoj praksi to načelo ne funkcioniра na kvalitetan način.

Nemamo pomoći od vlasti iz matične domovine BiH

Nismo zadovoljni sa pomoći tijela vlasti matične domovine BiH. Mi smo svjesni u kakvoj se teškoj ekonomskoj i političkoj situaciji nalazi naša matična domovina. Naravno da od nje ne možemo tražiti nikakvu materijalnu finansijsku potporu kao što to druge države koje imaju svoje zajednice u Hrvatskoj pružaju. Međutim, u međudržavnim odnosima BiH bi trebala računati i više uvažavati organizacione oblike Bošnjaka u Hrvatskoj u svome ali i našem interesu.

BOŠNJACI.net: Da li imate pomoći od vlasti iz domovine BiH?

Mehmed DŽEKIĆ: Nismo zadovoljni sa pomoći tijela vlasti matične domovine BiH. Mi smo svjesni u kakvoj se teškoj ekonomskoj i političkoj situaciji nalazi naša matična domovina. Naravno da od nje ne možemo tražiti nikakvu materijalnu – finansijsku potporu kao što to druge države koje imaju svoje zajednice u Hrvatskoj pružaju. Međutim, u međudržavnim odnosima BiH bi trebala računati i više uvažavati organizacione oblike Bošnjaka u Hrvatskoj u svome ali i našem interesu.

BOŠNJACI.net: Kakav je odnos hrvatskih medija prema manjinama?

Mehmed DŽEKIĆ: U Hrvatskoj je odmah nakon demokratskih promjena devedesetih godina započeo rat agresijom na Hrvatsku a zatim i na BiH. Hrvatska vlast je imala glavni

prioritet kako obraniti i osloboditi silom okupirana područja. Svako drugo područje državne aktivnosti su bile periferna, pa i položaj i prava nacionalnih manjine. Nekontroliranom uređivačkom politikom javnih medija, pogotovu elektronskih, neadekvatnom reakcijom tada aktualne vlasti na medijske poticaje međunacionalne netrpeljivosti stvoren je prostor da se javno može loše i u negativnom kontekstu govoriti o pripadnicima nacionalnih manjina i njihovih asocijacijama, pogotovu onih iz istočnijih zemalja. Sve je to stvaralo negativnu predodžbu o pripadnicima nacionalnih manjina – što je imalo negativnih posljedica u realizaciji svojih građanskih i manjinskih prava.

Emocije za korijenima i matičnoj domovini su uvijek snažne i nisu izbljedjele

BOŠNJACI.net:

Nakon formiranja organizacije SABAH, odmah ste formirali i list sa istim imenom. Da li to znači da Bošnjaci u Hrvatskoj žele izaći iz informativne blokade?

Mehmed DŽEKIĆ: Informativni list Bošnjaka u Hrvatskoj SABAH je glasilo kojeg će i po svojoj mjeri i svojoj želji kreirati i uređivati Bošnjaci teritorijalno zastupljeni iz svih županija Hrvatske. Takvo informativno glasilo je jedinstvena želja svih Bošnjaka a to najbolje pokazuju reakcije na izlazak nultog broja, koje su bile vrlo pozitivne pa i pisменно izražene.

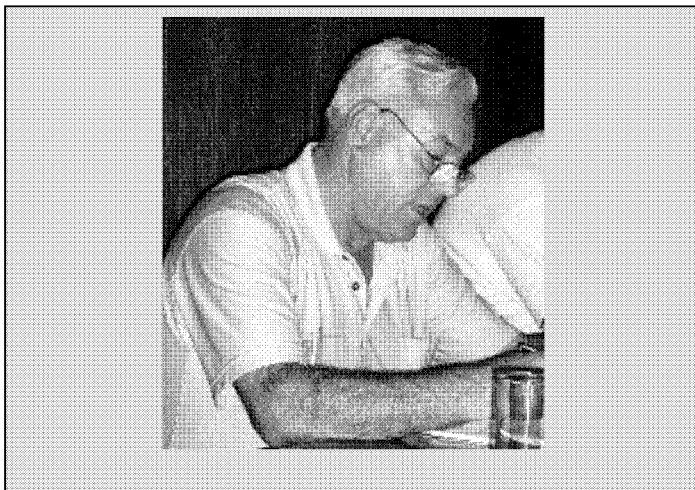
Ovakvo glasilo nam je bilo neophodno. Mnogo lijepih, društveno korisnih i afirmativnih aktivnosti ostaju nezabilježene i javno neobjavljene. I mi se sami u Hrvatskoj kao Bošnjaci dovoljno ne poznajemo, ne izmjenjujemo ni loša ni dobra iskustva, nismo imali prostora i mjesta gdje bismo do kraja javno iskristalizirali i oblikovali određene ideje i programe, ali ovim i ovakvim listom smo u potpunosti izgradili takve pretpostavke, pogotovu što je prva osoba lista gosp. Ibrahim Kajan, profil

koji garantira kvalitetu u svim segmentima.

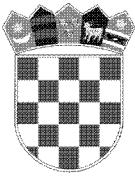
BOŠNJACI.net: Recite nam kako vidite odnos dijaspore prema matičnoj domovini i da li dijaspora dovoljno čini za svoju maticu, te odnos vlasti u BiH prema dijaspori?

Mehmed DŽEKIĆ: Nema zemlje u svijetu koja nema svoju dijasporu, pa tako i BiH. Mi smo otišli iz BiH iz raznih, a najviše iz socijalno-ekonomskih razloga. Ono što nam je trebalo u drugom svijetu – našli smo i tamo ostali da mi i naši potomci živimo. Bez obzira gdje živjeli, emocije za korijenima i matičnoj domovini su uvijek snažne i nisu izbljedjele. Posebno mi je draga što mogu u ime cijele dijaspore BiH afirmativno govoriti o njenoj ulozi i značaju kad je BiH bilo najteže. Naša pomoć

nije bila samo materijalne naravi već i preko raznih lobija, javnih istupanja i djelovanja koje je doprinijelo da svijet spozna i sazna pravu istinu o ratu u BiH, interesima gospodara rata i stradanja nedužnih Bošnjaka. Da li je dijaspora BiH mogla i više učiniti na pomoći, mislim da je mogla još i više; o tome se dade raspravljati. Međutim, nisam zadovoljan odnosom (to je moje osobno mišljenje) državnih, pogotovu lokalnih vlasti, prema nama pojedincima a i cijeloj dijaspori. Ljudi koji su dali veliki dio svoje uštědevine, veliki dio svoga slobodnog i neslobodnog vremena da pomognu matičnoj domovini (halal osun bilo), kad dođe u svoje mjesto s nekom potrebom, problemom, na njega se gleda kao da je pao s Marsa. Mi ne tražimo nikakve beneficije za ono što smo učinili za BiH, nego samo da se uvaže i vrednuju naši specifični problemi i da se oni ekspeditivno uvaže. Mi smo pozvani da i dalje na razne načine pomažemo matičnoj domovini, jer joj je stvarno i dalje potrebna pomoć, ali u drugoj formi. Činit ćemo sve da se BiH izgradi i formira u jednu modernu europsku državu, ali tražimo i od BiH da uvaži i vrednuje naša opredjeljenja.

Mehmed Džekić je rođen 15. maja 1944. god. u mjestu Zelinja Donja, općina Gradačac, Republika BiH. Otac Ahmet, zemljoradnik i majka Kaduna domaćica. U rodnom mjestu završio osnovno obrazovanje, u Labinu, Istra, rudarsku, u Varaždinu srednju rudarsku školu i u Zagrebu visoku. U radnom vijeku obavljao je niz odgovornih upravnih funkcija, među kojima direktor OOUR-a "Ugljenokopa Labin", direktor radne zajednice Istarskih ugljenokopa Labin, predsjednik Fonda nerazvijenih općina Zajednice općina Rijeka i dr. Ozenjan i otac dvoje djece. Umro 1991. god.

HRVATSKI SABOR, SDA Hrvatske
Prof. dr. sc. Šemso Tanković
10000 ZAGREB
Trg Sv. Marka 6

Zagreb, 28. 09. 2006.

Cijenjeni
Dragutin Lučić, predsjednik HND
Perkovčeva 2, 10 000 Zagreb

Štovani predsjedniče Dragutin Lucić,

U Jutarnjem listu od 24. 09. 2006. ove godine na 4. stranici pod naslovom «Skupina splitskih novinara prosvjedovala protiv skidanja fotografije pravoslavnih redovnica» stoji: ***They are not Islamic, don't panic!*** Na Vašem web site-u pod naslovom «Tolerancijom protiv gluposti» pišete da je prosvjed izazvala odluka vlasnika Miljenka Validžića da se sa zida ukloni fotografija poznatog fotoreportera Matka Biljka na kojoj su tri pravoslavne redovnice snimljene prije dvije godine u Žitomisliću. U nastavku stoji: «Priča počinje jednu subotu prije, kada je skupina od osam splitskih gošća prosvjedovala protiv fotografije vjerujući da su na njoj muslimanke. Gospode su tražile knjigu žalbe, no upozorene su da u knjigu mogu upisati primjedbe na poslugu, a ne na uređenje interijera. Rasprava je trajala dva sata, a kako su poslije vlasniku još neki gosti spočitavali izbor fotografije, odlučio ju je ukloniti i na njezinu je mjestu fotografija Grgura Ninskog. Prosvjedna grupa tiskala je majice s fotografijom u kojima će ubuduće ispijati subotnju kavu kako bi fotografija nastavila život u Lvxoru i na gradskim ulicama. Fotografija je snimljena za Getty Images i objavljena je u velikom broju američkih novina.»

Protestiram zbog govora mržnje kojeg su prosvjednici uputili svim islamskim vjernicima. Ja također, poput novinara i fotoreportera koji su prosvjedovali protiv skidanja spomenute fotografije, smatram da je skidanje slike sa pravoslavnim redovnicama notorna glupost, ali teško mogu prihvati njihov govor mržnje koji su iskazali prema Islamu i islamskim vjernicima.

Zar je doista, gospodine predsjedniče, došlo do takvog stanja duha da se prave razlike među diskriminiranim građanima Hrvatske? Zar bi

fotografija Matka Biljka bila manje vrijedna da su umjesto pravoslavnih redovnica bile muslimanske vjernice? Očito ne, osim za one koji svjesno traže razlike i tamo gdje ih ne smije biti.

Molim Vas da upoznate Hrvatsko novinarsko društvo mojim prosvjedom i da ukažete na nedoličnost takvog ponašanja.

Primite najljepše izraze mojega poštovanja.

O autohtonosti Bošnjaka u Hrvatskoj

Vladavinu HDZ-a u Republici Hrvatskoj (1990-2000) karakteriziralo je, između ostalog, permanentno nastojanje njihovog establishmenta da se zaustavi preporod bošnjačkog naroda okupljenog oko Stranke demokratske akcije Hrvatske, Islamske zajednice, Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske "Preporod" te, u novije vrijeme i Bošnjačke nacionalne zajednice u Hrvatskoj. Ova i slična nastojanja najčešće su se manifestirali u osnivanju paralelnih političkih¹ stranaka koje su trebale poslužiti vladajućoj stranci u amortiziranju nabujale političke svijesti bošnjačkog naroda kako u Hrvatskoj tako i u Bosni i Hercegovini. Pod njihovim patronatom obnovljen je i rad Kulturnog društva "Narodna uzdanica" u Zagrebu koje je u svojem kratkotrajnom djelovanju ponudilo mnoštvo knjižica o tzv. Hrvatima islamske vjeroispovijedi.

Ovakvim pristupom rješavanju otvorenog bošnjačkog pitanja u Republici Hrvatskoj omogućilo je nekim političarima (Vladimir Šeks, Ivić Pašalić, Đuro Perić itd.) ali i kvazi znanstvenicima (Don Anto Baković, Dubravko Horvatić) da izadu u javnost s tezom kako Bošnjaci u Hrvatskoj nisu autohtona manjina (zajednica) i da stoga ne mogu biti zastupljeni u Hrvatskom saboru. Niti neki sveučilišni nastavnici² nisu položili ispit glede objektivnog i znanstvenog pristupa bošnjačkoj komponenti koja djeluje u sastavu ukupnog stanovništva Hrvatske. Pri tome je svjesno isključivana historijska činjenica da su protekla, burna stoljeća obilovala brojnim mijenama i migracijama naroda. Te migracije su najčešće bile proizvod ratnih sukoba kada su slabiji, pritisnuti ekstremnim stajalištima pobjednika, napuštali svoja ognjišta i tražili sreću u drugim zemljama. Tako se mogu pratiti migracije hrvatskog puka u smjeru

jadranskih otoka, Austrije, Italije, Rumunjske, Češke itd. ali i izgon bošnjačkog naroda iz Slavonije, Dalmacije, Like. I dok se i dandanas vodi sustavna briga o hrvatskim manjinama u tim zemljama u potpunosti se zaboravlja ili pak negira uloga bošnjačke komponente u razvoju Hrvatske.

Islam³ se je pojavio na Balkanu i nekim dijelovima Srednje Europe skoro u isto vrijeme kad i kršćanstvo. Historijski izvori nam govore o muslimanskim kolonijama u Ugarskoj i Hrvatskoj davno prije nego što su Turci prešli u Europu (Vidi članak dr. Smaila Balića u br. 14. u Bosanskim pogledima). Ipak do masovnog prelaženja na islam došlo je proširenjem turske države u Europi.

U više generacija muslimani su sačinjavali veliki dio stanovništva naročito u Slavoniji, Srijemu, Lici i Krbavi, Dalmaciji i Srbiji, slično kao u Bosni i Hercegovini.. Muslimani su na ovim područjima bili skoro isključivo **autohtono stanovništvo**. Prijelaz na islam trajao je u nekim krajevima duže vremena, dok se u drugim odvijao vrlo brzo. U nekim od ovih zemalja muslimani su sačinjavali većinu stanovništva, a skoro svuda većinu gradskog stanovništva. Po zanimanju muslimani se u masi nisu razlikovali od ostalih (isključujući vojne posade). Bili su zemljoradnici, obrtnici, trgovci, a manjim dijelom vojnici i upravnici administracije.

Prijelaz na islam je svuda bio dobrovoljan, mada su razlozi u raznim krajevima drugačiji. "Kod prelaženja na islam u Slavoniji su djelovali isti ili vrlo slični uzroci kao i u Bosni. Ta zemlja je bila dugo vremena izložena jakom utjecaju turske državne misli, turskog državnog reda i islama ...". "U Srijemu i u Vukovaru bilo je mnogo sljedbenika bošnjačke i husitske crkve. Patareni su bili osobito jaki u cijeloj Posavini oko Babine Grede i Županje pa do Zemuna, a husiti u području Fruške Gore. Prvi od njih čekali su dolazak Turaka s istim onim osjećajima kao što su to činili Patareni u susjednoj Bosni. Husiti su u svojoj duši protivnici katoličke crkve i lako su prišli

¹ Dvije parabošnjačke stranke u Hrvatskoj (DEZEMH-a u Osijeku i HMDS u Zagrebu) nastale su uz izravnu asistenciju Hrvatske demokratske zajednice.

² Zvonko Lerotic profesor na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu spominje Bošnjake kao gradanskoj manjini, akademik Dušan Bilandžić sudjelovao je u pregovorima o podjeli Bosne čime je de facto očitovao otvorenu negaciju spram bošnjačkog naroda, itd.

³ Adil Zulfikarpašić, Sudbina muslimana u Hrvatskoj i Srbiji, Bosanski pogledi, Vol. III, No 16-17., str. 212.(tekst označen boldom je u cijelosti prenesen iz spomenutog rada Adila Zulfikarpašića).

onima koji su bili u borbi s vlašću, nositeljem te crkve". (Pavičić: Muslimani na području između Dunava, Drave ..., Zagreb 1943.). Osim ovih vjerskih i političkih motiva socijalni moment igrao je vidnu ulogu u prelaženju seljaka na islam, jer je feudalni odnos u Turskoj bio mnogo napredniji i pravedniji. Tako iz jednog izvještaja zagrebačkog biskupa vidi se da je zbog toga 1530. g. na islam prešlo u Slavoniji preko 40.000 naroda i da je "stanovništvo listom pristalo uz Turke". Također slobodnija trgovina i naprednije zanatstvo su olakšali ovim staležima da pređu na islam. (...) Na teritoriju između Dunava, Drave i Save, Ilove i Grđevice bilo je u 16. i 17. stoljeću preko 100.000 muslimana, što znači više od polovice cijelog stanovništva, te su muslimani po svojoj privrednoj i političkoj snazi te kulturnom nivou ovim pokrajinama dali svoj pečat. Gradovi kao Požega, Osijek itd. imali su muslimansku većinu, a negdje su oni sačinjavali i dvije trećine žitelja.

U Lici i Krvavi koja je pala pod tursku vlast 65 godina prije Zapadne Bosne (Bihaća, Jajca i Banja Luke) muslimani su činili veliku većinu. Oko 1680. godine muslimana je tamo bilo više od 30.000 imoko 7.000 domova. Muslimani Like su bili starosjedioci, a dijelom Bošnjaci koje je naselio paša Malkoč 1553. godine. Gradovi kao Udbina, Perušić sumbili 95 % muslimanski.

Dok su muslimani u Dalmaciji bili u manjem omjeru prema kršćanima i nisu bila njihova naselja tako trajna dotle su u spomenutim pokrajinama u pet generacija mirno živjeli.

Nakon neuspjele opsade Beča 1683. g. i ratova 1683-1699. godine Turska se je morala povući iz Slavonije i Srijema. Muslimansko stanovništvo prođorom kršćanskih država u ove krajeve bilo je izloženo totalnom uništenju i nasilnom pokrštavanju u katoličanstvo. Jedan dio se spasio bjegstvom u Bosnu i druge krajeve pod turskom upravom. Oni koji su ostali bili su silom pokršteni ili fizički uništeni i već za kratko vrijeme nije na ovom području bilo niti jedne muslimanske kuće. Mnoga naselja su popaljena, opljačkana i žiteljstvo masakrirano na najbestijalniji način.

U Lici pred vojskom Herbersteina i Leslie-a, koji su je zauzeli 1685., povukao se mali dio muslimanskog stanovništva. Većina ih je ostala sa nadom da će svoju vjeru i imovinu moći sačuvati,

kao što su i kršćani sačuvali svoju za cijelo vrijeme turske uprave u ovim krajevima.

Katolički svećenik Karlo Mesić iz Brinja, pomognut od svjetovnih i vjerskih vlasti, na čelu jedne grupe fanatika počeo je nasilno krštenje muslimana Like. Domaćina i glavu familije koji bi odbio da se pokatoliči ubili bi pred obitelji, a onda sve stavili da biraju između smrti i pokrštenja. Ernest Kramberger i Mito Orlić u svom djelu "Lika und Krbava" (Ost.-Ung. – Monarchie, VII Band, 369., W. 1902.) pišu: U Perušiću, Budaku, Bilaju i Ribniku su džamije pretvorene u crkve, a u Perušiću je samih muškaraca 252 pokršteno". Te dalje: "Od uglednih muslimanskih obitelji ima još potomaka, sada Jurišići, Hećimovići, Karići, Turići, Milkovići, Kamovići, Mirkovići i drugi. Husein Alić (Kalendar "Narodna uzdanica" 1941. , str. 97.) piše: "Puna je Lika muslimanskih prezimena kao što su: Alići, Aleškovići, Alagići, Alivojvodići, Atlagići, Bakrači, Bašići, Begići, Besići, Bosnići, Cepići, Čaići, Ćustovići, Delalići, Dizdarevići, Djulići, Hasančehajići, Kasumovići, Kumalići, Kurtagići, Kolakovići, Komići, Muhići, Musići, Mušete, Nemčići, Osmanovići, Šabići, Uzunlići, i tako dalje. "

Tako su nestali muslimani u Hrvatskoj koncem XVIII stoljeća, ma da su dijelom bili starosjedioci i dio hrvatskog naroda.

***

Genocidna politika proizvela je izgon muslimanskog stanovništva najčešće u smjeru Bosne. I nakon svih stradanja nailazimo na ljude koji nam u ime nekog svojeg "milosrđa" pričaju o neautohtonosti/autohtonosti Bošnjaka u Hrvatskoj.

Zagreb, 18. 12. 2000. godine.

IZ MEDIJA

Novi list, 10.05.2004.

Ulazak u Sabor najveći uspjeh SDA Hrvatske

ZAGREB - Predsjednik Stranke demokratske akcije Hrvatske (SDA) Semso Tanković ocijenio je jučer, podnoseći izvješće o radu Glavnog odboru, kako je najveći uspjeh stranke to što je na izborima postala parlamentarna stranka koja se na kvalitetan način može boriti za prava Bošnjaka u Hrvatskoj.

Danas više nismo narod slučaj, nego narod koji ima jasnu viziju kako graditi svoj subjektivitet, rekao je Tanković, koji je na parlamentarnim izborima u studenom prošle godine izabran za saborskog zastupnika bošnjačke nacionalne manjine.

Kao uspjeh stranke naveo je i osnutak nekoliko novih ogrankova, posebno u Istri, te »financijsku injekciju« iz državnog proračuna od 260.000 kuna, koliko je za ovu godinu SDA dobila kao parlamentarna stranka.

Tanković je izvijestio da SDA ostvaruje kontakte sa svim parlamentarnim strankama, te se ispričao članovima Glavnog odbora što je »nepromišljeno i emotivno« inzistirao da zajedno s LS-om osnuje klub zastupnika, što se, kaže, pokazalo krivim potezom.

Radi se o neuspješnom pokušaju da dvojica zastupnika LS-a i zastupnik bošnjačke manjine Tanković osnuju zajednički klub u Hrvatskom saboru, s obzirom da ni LS ni Tanković nisu sami mogli osnovati klub, za koji je potrebno najmanje tri zastupnika.

»Kada sam inzistirao da s LS-om osnujemo klub, to sam toliko želio da nisam razmišljao o negativnim posljedicama. Zaletio sam se i emotivno reagirao,« rekao je danas Tanković. (Hina)

VJESNIK, 29. listopada 2000.

Ibrahim Ružnić napustio SDAH

RIJEKA, 28. listopada - Predsjednik Glavnog odbora Stranke demokratske akcije Hrvatske (SDAH) Ibrahim Ružnić danas odlazio je iz stranke, ističući da ima radikalno drugačije poglede na budućnost stranke u

odnosu na njezina predsjednika dr. Šemsu Tankovića i većinu članova Izvršnog odbora. SDAH je smisao svog desetogodišnjeg rada, na način kako je on tekao, izgubio na parlamentarnim izborima, odlaskom HDZ-a u oporbu, i stranci su potrebni i nova forma i novi sadržaj, rekao je Ružnić na konferenciji za tisk u Rijeci u povodu 10. obljetnice utemeljenja ogranka SDAH u Rijeci.

Moj je stav, koji je posve blizak stavu glavnog tajnika SDAH Farisa Nanića, da stranka treba učiniti snažan zaokret prema istinskom političkom radu, a da ekskluzivitet borbe za prava bošnjačke nacionalne manjine treba prepustiti građanskim udrugama, kao što je to slučaj u društima napredne demokracije, istaknuo je Ružnić.

Najavio je kako će vrlo vjerojatno u roku od nekoliko dana dati ostavku na dužnost predsjednika Glavnog odbora SDAH, na sve druge stranačke dužnosti, pa i na samo članstvo. Na novinarski upit o njegovoj političkoj budućnosti Ružnić je kazao kako ima i volje i snage biti i dalje politički angažiran, a alternativnu bošnjačku stranku, rekao je, neće osnivati. »Vrlo je vjerojatno da će se uključiti u djelovanje Stranke nove alternative, koju utemeljuje bivši predsjednik riječkog ogranka Akcije socijaldemokrata Hrvatske Aljoša Babić, ako ta stranka ima potrebe za mojim angažmanom«, zaključio je Ružnić. (Hina)

HINA, 15.04.2005.

SISAK: SDP, HNS, HSS, LS, SDA I GREGURINČIĆEVA NEZAVISNA LISTA NA IZBORE U ŽUPANIJI

SISAK, 15. travnja 2005. - Županijske organizacije SDP-a, HNS-a, HSS-a, LS-a, SDA i Nezavisna lista Miroslava Gregurinčića iz Petrinje danas su u Sisku svečano potpisali sporazum o predizbornoj suradnji i zajedničkom nastupu na skrašnjim izborima za Skupštinu Sisačko-moslavačke županije i stvorili do sada najveću oporbenu koaliciju na tom području.

Zajednička lista će na izborima nastupiti pod sloganom 'Srcem za promjene', a nositeljica će joj biti predsjednica Županijske organizacije SDP-a Marina Lovrić iz Siska, direktorka Poslovne jedinice 'Čazmatransa' u Sisku. SDA će na zajedničku listu ući iz kvote SDP-a, a LS i Nezavisna lista Miroslava Gregurinčića iz kvote HNS-a.

Sporazum su svečano potpisali čelnici županijskih organizacija SDP-a Marina Lovrić, HNS-a Darinko Dumbović, HSS-a Marijana Petir, LS-a Ivan Lovreković, SDA Hašim Smilatić i nositelj Nezavisne liste u Petrinji Miroslav Gregurinčić.

Nositeljica zajedničke liste Marina Lovrić u prvom javnom predstavljanju oporbene koalicije kazala je da je 'nakon 15 godina vlasti HDZ-a i jednog čovjeka u

Sisačko-moslavačkoj županiji, došlo vrijeme za promjene županijske vlasti'. 'U ovoj županiji imamo vlast jednog čovjeka, po kojem je ona i najpoznatija, imamo župana koji u 15 godina ništa nije napravio i koji želi još jedan mandat za sebe i HDZ', rekla je Lovrić. 'Ovo nije koalicija protiv nekoga, već je koalicija za promjene, razvojne programe, nova radna mjesta, novo zapošljavanje, bolji, kvalitetniji i sretniji život ljudi na ovom području', dodala je.

Jedan od dugogodišnjih čelnika HDZ-a u Sisačko-moslavačkoj županiji i tamošnji župan je Đuro Brodarac.

(Hina)

Bošnjaci.NET, 24. Feb. 2005.

Izjava **prof. dr. sc. Šemsa TANKOVIĆA**, predsjednika SDA Hrvatske za web magazin **BOŠNJACI.net**

USTAJ BOSNO I NEDAJ SE, ŽELE SUDITI TVOJIM NAJBOLJIM SINOVIMA

Pored mnogobrojnih reakcija u povodu podizanja haške optužnice protiv armijskog generala **Rasima Delića**, komandanta Armije RBiH, i najavljenih optužnica protiv **dr. Ejupa Ganića i Sakiba Mahmuljina** stigla nam je i reakcija iz Hrvatske od prof. dr. Šemsa Taknovića, predsjednika SDA Hrvatske u kojoj se između ostalog kaže: "Pridružujem se opravdanim protestima svih slobodoumnih ljudi protiv starih ali i novih optužnica kojima Haški sud želi na istu ravan staviti zločince koji su ubijali, klali i pljačkali sa onima koji su branili i obranili Bosnu i Hercegovinu. Živimo, na našu veliku žalost, u svijetu punih nepravdi gdje jači i organiziraniji žele pod svaku cijenu nametnuti svoj i samo svoj pogled na istinu. Njima u velikoj mjeri pomažu i neki "naši" ljudi koji svoju višegodišnju zabludu žele dodatno zakomplicirati tako da naš svaki pokušaj za obranom svoje domovine i svoje časti prevedu u nove optužbe. Nije stoga čudno da se iznova želi suditi pokretu Mladih Muslimana ili pak muslimanskim milicijama koje su u granicama svojih mogućnosti nastojali braniti svoje domove od fašističkih sluga proizvedenih u okvirima fašističkih ideologija. Oni svi skupa pridonose stvaranju mogućnosti da se pred sud nađu ljudi koji su časno i čestito sudjelovali u obrani Bosne i Hercegovine od vanjskih nasrtaja i unutarnje izdaje i destrukcije. Rasim Delić je bio i ostao naš komandant koji je branio našu Bosnu. Sa zadovoljstvom ističem da sam imao čast posjetiti ga u najteže vrijeme kada je opkoljeno Sarajevo pisalo najveličanstvenije stranice svoje uspješne obrane. Kao čelnici SDA u Hrvatskoj učiniti će sve da istina o ovoj zlokobnoj najavi bude na valjan način prenijeta svim umnim ljudima koji će znati odvojiti istinu od laži. Nije nevažno istaknuti da su i ostali navodni optužnici poput Ejupa Ganića, Sakiba Mahmuljina i drugih lažno i sramotno optuženi. Oni jesu naši heroji koji su se u najtežim trenucima za našu domovinu stavili na čelo njezine obrane. Stoga ne smije popustiti i dozvoliti da oni koji su proizveli Dejtonsku Bosnu kojom su pola zemlje podarili našim koljačima likuju novim optužbama. Ustaj Bosno i nedaj se. Danas žele suditi tvojim najboljim sinovima. Time sude tebi i žele te na grub način dokinuti i uništiti." - kaže u izjavi za naš magazin dr. Tanković, predsjednik SDA Hrvatske.

svoje uspješne obrane. Kao čelnici SDA u Hrvatskoj učiniti će sve da istina o ovoj zlokobnoj najavi bude na valjan način prenijeta svim umnim ljudima koji će znati odvojiti istinu od laži. Nije nevažno istaknuti da su i ostali navodni optužnici poput Ejupa Ganića, Sakiba Mahmuljina i drugih lažno i sramotno optuženi. Oni jesu naši heroji koji su se u najtežim trenucima za našu domovinu stavili na čelo njezine obrane. Stoga ne smije popustiti i dozvoliti da oni koji su proizveli Dejtonsku Bosnu kojom su pola zemlje podarili našim koljačima likuju novim optužbama. Ustaj Bosno i nedaj se. Danas žele suditi tvojim najboljim sinovima. Time sude tebi i žele te na grub način dokinuti i uništiti." - kaže u izjavi za naš magazin dr. Tanković, predsjednik SDA Hrvatske.

Prof. dr. TANKOVIĆ: Rasim Delić je bio i ostao naš komandant koji je branio našu Bosnu. Sa zadovoljstvom ističem da sam imao čast posjetiti ga u najteže vrijeme kada je opkoljeno Sarajevo pisalo najveličanstvenije stranice svoje uspješne obrane. Kao čelnici SDA u Hrvatskoj učiniti će sve da istina o ovoj zlokobnoj najavi bude na valjan način prenijeta svim umnim ljudima koji će znati odvojiti istinu od laži. Nije nevažno istaknuti da su i ostali navodni optužnici poput Ejupa Ganića, Sakiba Mahmuljina i drugih lažno i sramotno optuženi. Oni jesu naši heroji koji su se u najtežim trenucima za našu domovinu stavili na čelo njezine obrane. Stoga ne smije popustiti i dozvoliti da oni koji su proizveli Dejtonsku Bosnu kojom su pola zemlje podarili našim koljačima likuju novim optužbama. Ustaj Bosno i nedaj se. Danas žele suditi tvojim najboljim sinovima. Time sude tebi i žele te na grub način dokinuti i uništiti.